

Yüksek Öğrenimine Yeni Başlayan Türkçe Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Yazma Becerilerinin İncelenmesi

*Investigating The Writing Skills Of Freshman
Turkish Language Teaching Students*

Duygu ÇAMURCU*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yüksek öğrenimine yeni başlayan Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin, duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade edebilme becerilerinin incelenmesidir. Bu araştırmanın, yüksek öğrenimine yeni başlayan geleceğin Türkçe öğretmenlerinin yazma becerilerinin hangi düzeyde olduğuna dikkat çekeceği gibi, problemlerin belirlenmesine de yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bunun için Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü 2009-2010 öğretim yılı güz döneminde birinci sınıfa kayıt yaptıran 49 öğrenciye, yazma becerilerinin incelenmesi için, serbest konulu ikişer kompozisyon yazdırılmıştır. Çalışma betimsel bir çalışma olup toplanan kompozisyonlar “biçim, dil ve anlatım, yazım ve noktalama” kriterlerine bağlı olarak, Prof. Dr. Cemal Yıldız’ın editörlüğünü yaptığı Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi” adlı kitabında yer alan “Yazılı Anlatımı Değerlendirme Formu” kapsamında değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar yorumlanmış ve konuyla ilgili önermeler sunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELE

Yazma becerileri, yazılı anlatım, kompozisyon, Türkçe eğitimi.

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the first year students at Turkish Language Teaching department in terms at their expressions of thoughts and feelings in writing. This study will not only draw attention to prospective Turkish language teachers' level of writing skills, but also will help to determine and solve problems. For this reason, in the 2009-2010 fall semester at the Turkish Language Teaching department of the Education Faculty in Eastern Mediterranean University, 49 students were made to write two compositions about the topics they chose, in order to examine their writing skills. This study is a descriptive study in which the written compositions are analyzed considering the “format, language and expression spelling and punctuation criteria” and evaluated within the scope of “Yeni Öğretim Progra-

* Arş. Gör., Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü.

mına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi” by Prof. Dr. Cemal Yıldız which took place in the book titled “Yazılı Anlatım Değerlendirme Formu”.

•

KEY WORDS

Writing skills, written expression, composition, Turkish educati

I. GİRİŞ

İnsanoğlunu öteki yaratıklardan ayıran en büyük özelliği, zekasının ve düşünme yeteneğinin varlığıdır. Zeka, duygu ve düşünce sistemi, insanın iç benliğini kuran öğelerdir. Hayal eden, düşünen ve duygulanan kimse, bunların sonuçlarını davranışlar veya söz olarak kendi benliğinin dışına aktarır. Bu aktarmada onun en büyük yardımcısı dildir (Korkmaz 1997: 2). Dil, insanların anlaşmasını sağlayan iletişim aracıdır. Duygu, düşünce veya hayallerin, anlamlı bir bütün içerisinde insanlar arası aktarımına iletişim adını vermekteyiz. Bireylerin iletişim aracı olarak kullandığı dil, içinde buldukları toplumda, çevrede ve kültürde şekillenmektedir. Birey, doğumundan itibaren içinde yaşadığı toplumun kültürel mirasına sahiptir. Bir yandan, çevresindekilerden anadilini öğrenirken, diğer yandan toplumun değerlerini kavramaya çalışmaktadır.

Dil ile kültür arasındaki ilişki gibi, dil ile düşünce arasında da sıkı bir ilişki vardır. Korkmaz (1997: 3)'ün de ifade ettiği gibi, duygu ve düşüncelerin ürünleri dille aktarıldığına göre, dil ile düşünce iç içe girmiş durumdadır. Karşılıklı ilişkiler açısından bunları birbirinden ayırmak mümkün değildir. Konuşmalarımız ve sözlerimiz, bir bakıma düşünce ve duygularımızın dışı yansımış biçimleridir.

Türkçe öğretiminin amaçları arasında, bireylerin duygu ve düşüncelerini, dili etkili bir şekilde kullanarak sözlü ve yazılı olarak anlaşılır bir biçimde ifade edebilmeleri vardır. Duygu, düşünce ve hayallerimizi sözlü veya yazılı olarak başkalarına iletmek günlük yaşamımızda sıkça karşılaştığımız bir durumdur. Sözlü anlatım, duygu, düşünce ve hayallerin sözlü olarak ifade edilmesidir.

Duygu, düşünce ve hayallerin, istek ve arzuların, bilinen ve görülenlerin, okunan veya duyulanların dil aracılığıyla kağıt üzerine güzel ve etkili bir şekilde aktarılmasına yazma; topluluk hâlinde yaşayan insanların duygu, düşünce ve tasarılarının, dil kurallarına göre, doğru ve etkileyici bir biçimde plan çerçevesinde yazıyla anlatılmasına yazılı anlatım denir (Calp 2005:195). Yazmak, düşündüklerimizi, duygularımızı, tasarladıklarımızı ve görüp yaşadıklarımızı yazıyla anlatmanın yanında başkalarıyla da iletişim kurmanın ve kendimizi, yaşantılarımızı anlatmanın bir yoludur. Yazılı anlatım Türkçe öğretiminin en önemli etkinliklerinden biridir. Bireyde yazılı anlatım becerisini geliştirmenin en etkili yolu ise kompozisyon çalışmalarıdır.

Kompozisyon, bir konu hakkındaki duygu ve düşüncelerimizi, kültür dağarcığımızdaki o konu hakkındaki düşüncelerle planlı ve düzenli bir şekilde dil kurallarına uygun olarak bütünleştirmektir (Oğuzkan,2005:171).

Bireylerin dili etkili bir şekilde kullanabilmeleri, insanlar arası ilişkilerde iletişimde bulunabilmeleri, yaratıcı olabilmeleri, zihinsel yönden gelişebilmeleri, duygularını, düşüncelerini, hayallerini ve tasarılarını aktarabilmeleri ve yazabilmeleri için yazma ve kompozisyon çalışmalarına ağırlık vermeleri gerekmektedir. Eğitim sürecinde bireylerin bu amaçları gerçekleştirebilmeleri için eğitimciler büyük görevler düşmektedir. Ünalın (2001: 164)'ın da belirttiği gibi kompozisyon çalışmaları, ilköğretim ikinci kademedede ve özellikle ortaöğretim döneminde ağırlık kazanmalıdır.

Kompozisyon, duygu ve düşüncelerin ifadesi olduğu için, değerlendirme aşamasında güçlüklerle karşılaşmaktadır. Eğitimcilerin yazılı anlatımın değerlendirilmesindeki tutumu, genellikle yazılı metinden ziyade, kendilerine göre öğrencinin önceden kazandığını varsaydıkları bir seviyeye not verme şeklindedir. Halbuki, öğretmenin öğrenci başarısını değerlendirmesi ile bir öğrencinin kabiliyetini belirlemesi birbirinden farklı şeylerdir. Çoğu durumda, öğretmenler ölçme ve değerlendirmelerde objektif ölçütler kullanma yerine, öğrenci anlatımlarına toptan bir puan takdir etmektedirler (Calp 2005:211). Kompozisyonu değerlendirmenin en sağlıklı yollarından biri ve en önemlisi, değerlendirme ölçütleri oluşturmak, bu ölçütlere göre değerlendirmeler yapmaktır.

Bütün bunlardan yola çıkılarak ilköğretim ve ortaöğretim kademelerini birleştirip yüksek öğrenimine başlayan özellikle Türkçe eğitimi alacak olan gençlerin herhangi bir konuda duygu ve düşüncelerini doğru ve etkili bir şekilde anlatabilmesi gerekir. Bu çalışmanın amacı da yüksek öğrenimine yeni başlayan Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade edebilme düzeylerini ortaya çıkartmaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problemini yüksek öğrenimine yeni başlayan Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin yazma becerilerinin, 'biçim, dil ve anlatım, yazım ve noktalama' kriterlerine bağlı olarak Prof. Dr. Cemal Yıldız'ın "*Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*" kitabının 12. bölümünde yer alan "*Yazılı Anlatımı Değerlendirme Formu*" kapsamında değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

Alt problem;

Öğrencilerin kompozisyonlarının değerlendirilmesi sonucunda biçim, dil ve anlatım, yazım ve noktalama kriterlerine bağlı olarak aritmetik ortalamaları ile ilgili bir farklılaşma söz konusu mudur?

Bu araştırma, ortaöğretimi bitirip yüksek öğrenimine başlayan geleceğin Türkçe öğretmenlerinin, yazma konusunda yüksek öğrenime nasıl bir birikimle geldiklerini ortaya koymasından önemlidir.

Sınırlılıklar;

1) Araştırma, Doğu Akdeniz Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümüne 2009-2010 öğretim yılı güz döneminde kaydını yaptıran 49 öğrenciyle sınırlandırılmıştır.

2) Araştırma, TREG 105 Yazılı Anlatım I dersi kapsamında her öğrenciye yazdırılan ikişer kompozisyon ile sınırlandırılmıştır.

3) Araştırma, Prof. Dr. Cemal Yıldız'ın *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* adlı kitabında yer alan "Yazılı Anlatımı Değerlendirme Formu" kapsamında değerlendirilmiştir.

4) Araştırma, toplanan kompozisyonların 'biçim, dil ve anlatım, yazım ve noktalama' kriterlerine bağlı olarak değerlendirilmesiyle sınırlandırılmıştır.

II. YÖNTEM

Bu çalışma, öğrencilerin yazı yazma becerilerini incelemeye yönelik bir çalışma olduğundan nitel bir çalışmadır. Ayrıca verilerin analizi aşamasında nitel veriler nicel olarak analiz edildiğinden nicel bir çalışmadır.

Çalışmanın evrenini Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem olarak da 2009-2010 öğretim yılı güz döneminde kaydını yaptıran TREG 105 Yazılı Anlatım I dersini alan öğrenciler alınmıştır. Çalışma, bu ders kapsamında iki ayrı öğretim elemanının verdiği iki gruba uygulanmıştır.

Verileri elde etmek amacıyla, birincisi dönemin başında, ikincisi dönemin son haftasında olmak üzere serbest konulu kompozisyonlar yazdırılmıştır.

Tablo 1: Birinci Grupta Yazdırılan Kompozisyonlara Katılan ve Katılmayan Öğrenci Sayısı

Grup 01	Sınıf Mevcudu	Katılan Öğrenci Sayısı	Katılmayan Öğrenci Sayısı
1.Kompozisyonlar	25	21	4
2.Kompozisyonlar	25	21	4

Tablo 2: İkinci Grupta Yazdırılan Kompozisyonlara Katılan ve Katılmayan Öğrenci Sayısı

Grup 02	Sınıf Mevcudu	Katılan Öğrenci Sayısı	Katılmayan Öğrenci Sayısı
1. Kompozisyonlar	24	21	3
2. Kompozisyonlar	24	22	2

Yukarıdaki tablolar incelendiğinde, kompozisyonlar uygulanıp toplandıktan sonra, geri dönmeyen birinci grubun birinci kompozisyonlarında dört, ikinci kompozisyonlarında dört; ikinci grubun birinci kompozisyonlarında üç, ikinci kompozisyonlarında iki öğrencinin kompozisyonu değerlendirme dışı tutulmuştur. Bu aşamadan sonra literatür taraması yapılarak, Prof. Dr. Cemal Yıldız'ın "Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi" kitabında yer alan 'Yazılı Anlatımı Değerlendirme Formu" çalışmanın amacına uygun bulunmuş ve kompozisyonların değerlendirme ölçeği olarak kullanılmıştır. Bu form öğrencilerin okul numaraları sırasına göre kompozisyon değerlendirme ölçeği olarak tablolaştırılmış ve kodlama yapılarak aldıkları puanlar tabloya yazılmıştır. Buna göre, biçim 10; dil ve anlatım 80; yazım ve noktalama 10 olmak üzere toplam 100 puan üzerinden kompozisyonlar tek tek değerlendirilmiştir. Çıkan sonuçların problem cümlelerine uygun olarak aritmetik ortalamaları alınmış ve sonuçlar yorumlanmıştır.

Tablo 3: Biçim Kriterine Bağlı Olarak Kompozisyonlarda Aranılan Özellikler

Kağıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmıştır.	% 5
Düzgün, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmıştır.	% 5

Tablo 4 : Dil ve Anlatım Kriterine Bağlı Olarak Kompozisyonlarda Aranılan Özellikler

Başlık konuyla ilgilidir.	% 5
Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmıştır.	% 5
Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmıştır.	% 5
Her bir paragrafta tek bir duygu ve düşünce işlenmiştir.	% 5
Yazıda verilmek istenen ana fikre ulaşılmıştır.	% 10
Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmiştir.	% 10
Alıntı, örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygundur.	% 10
Sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyicidir.	% 5
Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygundur.	% 5
Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmıştır.	% 5
Cümlede kelime tekrarları yapılmamıştır.	% 5
Konuyla ilgili kaynaklara başvurulmuş ve yeterince yararlanılmıştır.	% 5
Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmıştır.	% 5

Tablo 5: Yazım ve Noktalama Kriterine Bağlı Olarak Kompozisyonlarda Aranılan Özellikler

Yazıda yazım kurallarına uyulmuştur.	% 5
Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmıştır.	% 5

Çalışmanın geçerliliğini artırmak açısından iki gruba ders veren öğretim elemanlarının değerlendirmeleri de dikkate alınmıştır. Yapılan değerlendirme sonuçları, iki öğretim elemanının değerlendirmeleriyle karşılaştırılmış ve çıkan sonuçların benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

"Nitel araştırmalarda geçerlik; ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı olguyu doğru ölçmesi ile yakından ilişkilidir. Bu durumda toplanan veriler gerçeği yansıtır ve araştırma sonuçlarının geçerliğine katkıda bulunur. Nitel araştırmalarda ise geçerlik araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir. Araştırılan olgu veya olay hakkında bütüncül bir resim oluşturabil-

mesi için araştırmacının elde ettiği verileri ve ulaştığı sonuçları teyit etmesine yardımcı olacak bazı ek yöntemler (çeşitleme, katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, vb.) kullanması gerekir." (Yıldırım, Şimşek 1999: 255).

Etik; bireylerin, toplumun ve doğanın temelini oluşturan değerleri, normları, ilkeleri, iyi-kötü, doğru-yanlış gibi durumları ahlaki açıdan inceleme, düşünme ve sorgulamadır. Etik; bütün etkinlik ve amaçların yerli yerine konulması; neyin yapılacağı ya da yapılmayacağı; neyin isteneceği neyin istenmeyeceğinin; neye sahip olunacağı ya da olunmayacağı bilinmesidir (Aypay, 2009:282). Araştırmada etik kurallara uyma açısından ilk olarak Türkçe Eğitimi Bölüm Başkanı'na dilekçe yazılarak izin alınmıştır. İzin dilekçesi ile birlikte öğretim elemanlarının yanına gidilerek sözlü izinleri alınmış ve daha sonra öğrencilere kompozisyonlar uygulanmıştır.

III. BULGULAR

Bu bölümde araştırma soruları ışığında ortaya çıkan sonuçların işlenmiş ham verilerden elde edilen bulgular tablolaştırılarak verilmektedir.

"Öğrencilerin kompozisyonlarının değerlendirilmesi sonucunda biçim, dil ve anlatım, yazım ve noktalama kriterlerine bağlı olarak aritmetik ortalamaları ile ilgili bir farklılaşma söz konusu mudur?" alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir :

Tablo 6 : Birinci Gruba Yazdırılan Kompozisyonların Biçim, Dil ve Anlatım, Yazım ve Noktalama Kriterlerine Bağlı Olarak Aritmetik Ortalamaları

1.GRUP	1. KOMPOZİSYONLAR	2. KOMPOZİSYONLAR
Biçim (%10)	6.4	7.8
Dil ve Anlatım (%80)	40.14	52.61
Yazım ve Noktalama (%10)	4.9	6
Toplam (%100)	50.80	66.52

Tablo 6'da, birinci grubun dönemin başında ve sonunda yazdıkları kompozisyonlarının değerlendirme formu kriterlerine bağlı olarak ortaya çıkan sonuçların aritmetik ortalamaları yer almaktadır. Bunlar; biçim, dil ve anlatım, yazım ve noktalama kriterlerine bağlı olarak 21 öğrencinin kompozisyonlarının değerlendirilmesiyle ortaya çıkan sonuçların aritmetik ortalamalarıdır.

Değerlendirme formunda yer alan biçim bölümünde %10'luk puanlamaya karşılık gelen kısımda öğrencilerin değerlendirme sonuçlarına göre birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 6.4, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 7.8; dil ve anlatım bölümünde %80'lik puanlamaya karşılık gelen kısımda öğrencilerin değerlendirme sonuçlarına göre birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 40.14, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 52.61; yazım ve noktalama bölümünde %10'luk puanlamaya karşılık gelen kısımda öğrencilerin değerlendirme sonuçlarına göre birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 4.9, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 6 çıktığı görülmektedir.

Bu kriterlere göre birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 50.80 ve ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 66.52 olduğu tabloda belirtilmiştir.

Tablo 7 : İkinci Gruba Yazdırılan Kompozisyonların Biçim, Dil ve Anlatım, Yazım ve Noktalama Kriterlerine Bağlı Olarak Aritmetik Ortalamaları

2.GRUP	1. KOMPOZİSYONLAR	2. KOMPOZİSYONLAR
Biçim (%10)	4.8	8.4
Dil ve Anlatım (%80)	47.61	54.31
Yazım ve Noktalama (%10)	5	7.7
Toplam (%100)	57.47	70.45

Tablo 7'de, ikinci grubun dönemin başında ve sonunda yazdıkları kompozisyonlarının değerlendirme formu kriterlerine bağlı olarak ortaya çıkan sonuçların aritmetik ortalamaları yer almaktadır. Bunlar; biçim, dil ve anlatım, yazım ve noktalama kriterlerine bağlı olarak yazdırılan birinci kompozisyonlara 21 öğrencinin, ikinci kompozisyonlara 22 öğrencinin katılımlarıyla değerlendirilen sonuçların aritmetik ortalamalarıdır.

Değerlendirme formunda yer alan biçim bölümünde %10'luk puanlamaya karşılık gelen kısımda öğrencilerin değerlendirme sonuçlarına göre birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 4.8, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 8.4; dil ve anlatım bölümünde %80'lik puanlamaya karşılık gelen kısımda öğrencilerin değerlendirme sonuçlarına göre birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 47.61, ikinci kompozisyonlarının

aritmetik ortalamalarının 54.31; yazım ve noktalama bölümünde %10'luk puanlamaya karşılık gelen kısımda öğrencilerin değerlendirme sonuçlarına göre birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 5; ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 7.7 çıktığı görülmektedir.

Bu kriterlere göre birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 57.47 ve ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 70.45 olduğu tabloda belirtilmiştir.

Tablo 6'da birinci grubun birinci ve ikinci kompozisyonları arasındaki farklar göze çarpmaktadır. Değerlendirme formunda yer alan biçim bölümünde öğrencilerin birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 6.4 iken, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 7.8'e; dil ve anlatım bölümünde öğrencilerin birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 40.14 iken, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 52.61'e; yazım ve noktalama bölümünde öğrencilerin birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 4.9 iken, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 6'ya yükseldiği görülmektedir.

Bu kriterlere göre birinci kompozisyonlarının toplam aritmetik ortalamaları 50.80 iken, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 66.52'ye çıkmıştır.

Tablo 7'de ikinci grubun birinci ve ikinci kompozisyonları incelendiğinde, değerlendirme formunda yer alan biçim bölümünde öğrencilerin birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 4.8 iken, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 8.4'e; dil ve anlatım bölümünde öğrencilerin birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 47.61 iken, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 54.31'e; yazım ve noktalama bölümünde öğrencilerin birinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 5 iken, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamaları 7.7'ye yükselmiştir.

Bu kriterlere göre birinci kompozisyonlarının toplam aritmetik ortalamaları 57.47 iken, ikinci kompozisyonlarının aritmetik ortalamalarının 70.45'e çıktığı görülür.

IV. YORUMLAR

Her öğrenim görmüş kişiden edebî bir ürün ortaya çıkarmasını bekleyemeyiz. Fakat, öğrenim görmüş her kişi, sıkıntı çekmeden düşündüğünü, tasarladığını, hayal ettiğini, gördüğünü, duyduğunu sözlü ve yazılı olarak anlatabilmelidir. Bu çalışmada da ilköğretim ve ortaöğretim kademelerini bitirip yüksek öğrenimine başlamış, özellikle geleceğin Türkçe öğretmenleri olacak gençlerin

düşüncelerini, duygularını, hayallerini yazılı olarak nasıl ifade ettikleri incelenmiş ve yukarıdaki bulgular bulunmuştur. Bu bulguları aşağıdaki gibi yorumlayabiliriz:

Birinci ve ikinci gruba yazdırılan kompozisyonların değerlendirme formunda yer alan biçim kriteri %10'luk değerlendirmeyi kapsamaktadır. Biçim kriterine bağlı olarak aranan özellikler Tablo 3'te verilmiştir. Biçim kriterine bağlı olarak yapılan inceleme sonucunda Tablo 6'da yer alan birinci gruba yazdırılan birinci kompozisyonlara ait bulgular 6.4, ikinci kompozisyonlara ait bulgular 7.8; Tablo 7'de yer alan ikinci gruba yazdırılan birinci kompozisyonlara ait bulgular 4.8, ikinci kompozisyonlara ait bulgular 8.4'tür. Bu durumda öğrenciler, birinci kompozisyonlarında kağıt düzenine ve yazının okunaklı olmasına yeterli derecede önem vermemişlerdir. Halbuki kompozisyonda sayfa düzeni dikkati çeken noktalardan birisidir. Öğrenciler ilk kompozisyonlarında cümle bittiği halde satır başı yaparak, satır sonlarını hizalamayarak sözcükleri satır sonlarına sıkıştırarak kağıt düzenine yeteri kadar uymamışlardır. Kompozisyonlarda yazının okunaklı ve açık olması esastır. Yazının okunaklı ve işlek olması sadece kompozisyon yazımında değil, her zaman gereklidir. Birinci kompozisyonlarda öğrenciler özensiz bir yazıyla kompozisyon yazdıkları görülmüştür. Tabii ki güzel yazı yazmak bir yetenek işidir, fakat okunaklı, düzenli, gözü okşayan yazı yazmak öğrencilerin elindedir. Dönem sonuna kadar edindikleri bilgiler ışığında ikinci kompozisyonlarında kağıt düzenine uygun ve daha okunaklı, düzenli bir şekilde kompozisyon yazdıkları, hesaplanan aritmetik ortalamalarına da yansımıştır.

Birinci ve ikinci gruba yazdırılan kompozisyonların değerlendirme formunda yer alan dil ve anlatım kriteri %80'lik değerlendirmeyi kapsamaktadır. Dil ve anlatım kriterine bağlı olarak aranan özellikler Tablo 4'te verilmiştir. Dil ve anlatım kriterine bağlı olarak yapılan inceleme sonucunda Tablo 6'da yer alan birinci gruba yazdırılan birinci kompozisyonlara ait bulgular 40.14, ikinci kompozisyona ait bulgular 52.61; Tablo 7'de yer alan ikinci gruba yazdırılan birinci kompozisyonlara ait bulgular 47.61, ikinci kompozisyonlara ait bulgular 54.31'dir. Kompozisyonlarda konuyu anlatabilmek için o konu hakkında doğru ve geniş bilgi birikimine sahip olunması gerekmektedir. İster sözlü anlatımda olsun ister yazılı anlatımda olsun kültür düzeyinin yüksek olması ve kişinin karşısındakine bunu aktarabilmesi önemlidir. Bu bilgi birikiminin anlatılmasının temelinde de dil olduğuna göre, anlatımın iyi olması dili iyi bilmeye bağlıdır. Buradan hareketle birinci ve ikinci gruba yazdırılan birinci kompozisyon-

larda öğrencilerin dil ve anlatım yönünden düşük seviyede oldukları görülmektedir. İkinci kompozisyonlarda ise ortalama %13'lük bir artış görülmüştür.

Birinci ve ikinci gruba yazdırılan kompozisyonların değerlendirme formunda yer alan yazım ve noktalama kriteri %10'luk değerlendirmeyi kapsamaktadır. Yazım ve noktalama kriterine bağlı olarak aranan özellikler Tablo 5'te verilmiştir. Yazım ve noktalama kriterine bağlı olarak yapılan inceleme sonucunda Tablo 6'da yer alan birinci gruba yazdırılan birinci kompozisyonlara ait bulgular 4.9, ikinci kompozisyona ait bulgular 6; Tablo 7'de yer alan ikinci gruba yazdırılan birinci kompozisyonlara ait bulgular 5, ikinci kompozisyonlara ait bulgular 7.7'dir. Öğrencilerin birinci kompozisyonlarında yazım kurallarına yeterince uymadığı aritmetik ortalamalar sonucunda ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin kompozisyonları incelendiğinde, büyük harf ile yazılması gereken yerde küçük harfle yazmaları (kıbrıs, türkiye), noktadan sonra küçük harf ile başlamaları (tatil, çünkü), kelimeleri yanlış yazmaları (diyip, bişey, deyim), ayrı yazılması gereken kelimeleri yazmaları (yada, birşey, herşey,), soru ekini ayrı yazmamaları (değilmiydi?, başlamış mıydı?) gibi yazım yanlışları bulunmaktadır. Yüksek öğrenimine başlamış olan öğrencilerin bu gibi hataları yapmaları düşündürücüdür. Öğrencilerin kompozisyonlarında noktalama yanlışlarının çoğunlukla iki şekilde ortaya çıktığını görürüz. Birincisi, noktalama işaretlerini yerli yerinde kullanmamak, ikincisi ise kullandıkları noktalama işaretlerinin cümleye kattığı anlamı karşılamamasıdır. Bir kısmı dikkatsizlikten bir kısmı da bilgi eksikliğinden kaynaklanan bu hataların bir daha yapılmaması için öğrencilere geri bildirimlerde bulunulabilir ve geri bildirimlerden sonra öğrencilerin bu konuda daha başarılı olmaları beklenebilir.

Bütün bu kriterlerin sonucunda Tablo 6'da verilen birinci gruba yazdırılan birinci kompozisyonların aritmetik ortalamalarının toplamının 50.80, ikinci kompozisyonların ise 66.52; Tablo 7'de verilen ikinci gruba yazdırılan birinci kompozisyonların aritmetik ortalamalarının toplamının 57.47, ikinci kompozisyonların ise 70.45 çıktığı görülmüştür. Ortaöğretimini bitirip geleceğin Türkçe öğretmeni olmak için Türkçe Eğitimi Bölümüne başlayan öğrencilerin yazma becerilerini incelemek için yazdırılan kompozisyonlar neticesinde dönem başında yazdırılan kompozisyonların çok düşük, dönem sonunda yazdırılan kompozisyonlarının daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır. Kompozisyon puanlarının ortalaması % 61.31'dir. Bağcı (2007)'nin araştırmasında da Türkçe öğretmeni adaylarının duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade edebilme becerilerinin yeterli düzeyde olmadıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin birinci ve ikinci kompozisyonları arasında değerlendirme formunda yer alan kriterlere bağlı ortaya çıkan sonuçların aritmetik ortalamaları ile ilgili farklılaşmalar incelendiğinde; birinci grubun ikinci kompozisyonlarının birinci kompozisyonlarına oranla biçim kriterine göre % 1.4, dil ve anlatım kriterine göre % 12.47, yazım ve noktalama kriterine göre % 1.1, toplam % 15.72 oranında; ikinci grubun, ikinci kompozisyonlarının birinci kompozisyonlarına oranla biçim kriterine göre % 3.6, dil ve anlatım kriterine göre % 6.7, yazım ve noktalama kriterine göre % 2.7, toplam % 12.98 oranında arttığını görmekteyiz. Bu bulgulardan öğrencilerin ortaöğretimden çıkıp yüksek öğrenimine başladıkları ilk haftalarda yazdıkları kompozisyonların daha düşük olduğu, dönem içerisinde öğrendiklerinden sonra yazdıkları kompozisyonların daha iyi sonuçlar verdiğini söyleyebiliriz. Buradan yola çıkarak Türkçe öğretmeni adaylarının duygu ve düşüncelerini yazma konusunda yeterli bir bilgiye sahip olmadan yüksek öğrenimlerine başladıklarını ve daha sonra dönem boyunca edindikleri bilgiler ışığında yetersiz olan bilgilerini güçlendirerek daha iyi seviyeye geldikleri sonucuna ulaşılabilir. Bu durumda duygu ve düşünceleri yazılı olarak ifade edebilme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğu sonucuna da varılmaktadır.

V. SONUÇ

Yazma; iletişim kurmanın, duygu, düşünce ve tasarılarımızı, görüp yaşadıklarımızı anlatmanın bir yolu olup aynı zamanda düzenli düşünme alışkanlığı da kazandırır. Yazılı anlatım ve düşünce ilişkisindeki başarıyı, düşünceyi iletme aracı olan kelimelerin belirli bir düzen içinde cümlelere, cümlelerin paragraflara, paragrafların paragraf üstü birimlere dönüştürülmesi belirler (Ünalın 2006:99). Yazma etkinliği, ilköğretimin ilk yıllarından başlayarak üniversitenin sonuna kadar, öğrencilerin seviyesine uygun bir şekilde devam ettirilmelidir. Sözlü anlatımdan farklı olarak yazılı anlatım, düşünceyi sistematize etmeyi, yazıyı planlamayı, dilbilgisi kurallarına uymayı, sentez yapmayı vb. gerektirir (Sever 2000:20).

Yüksek öğrenimine yeni başlayan Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin kompozisyonları incelendiğinde, kompozisyon puanlarının ortalaması % 61.31 olarak tespit edilmiştir. Buna göre %50'nin üzerinde bir sonuç elde edilse bile değerlendirme formu kriterleri oranları düşüktür. Birinci kompozisyonlara bakıldığında kriterlerin toplamına göre en yüksek ortalamayı ikinci grubun % 57.47 oranında aldığını görürüz. Birinci kompozisyonların en yükseği olan bu oran geleceğin Türkçe öğretmenlerinin duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade edebilmelerinin düşük düzeyde olduğunu gösterir. İkinci kompozisyonlar ince-

lendiğinde ise birinci grubun en yüksek 66.52, ikinci grubun 70.45 ortalamayı aldığını görmekteyiz. Bu sonuçlara göre dönem boyunca öğrendiklerinin etkili olduğu ve duygu ve düşünceleri yazılı olarak ifade edebilme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğu sonucuna varılmıştır. Dönem sonundaki bu artış olumlu karşılanabilecek bir durumdur. Öğrencilerin en çok dikkat edecekleri noktaların başında, duygu ve düşüncelerini dili etkili kullanarak doğru ve düzgün bir şekilde anlatmaları ve bunun yanında yazım ve noktalama işaretlerine de dikkat ederek geleceğin Türkçe öğretmenine yakışır bir profil çizmeleri gelir.

Sonuç olarak yüksek öğrenimine yeni başlayan öğrenciden dili etkili kullanarak, yazma becerilerinin yüksek olması beklenir. Dili etkili kullanamama ve duygu ve düşünceleri yazılı veya sözlü olarak ifade edememe, günlük yaşamda ve öğrenim süresince öğrencileri olumsuz yönde etkileyebilir. Bu durumda yazılı anlatım derslerini veren öğretim elemanlarına büyük görevlerin düştüğü ve öğrencilerin beklentileri doğrultusunda bu derslerin daha kapsamlı ve etkili bir şekilde işlenmesi gerektiği söylenebilir.

VI. ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir ;

Ortaöğretim kurumlarında teorik bilgilerden çok kompozisyon çalışmalarına önem verilerek daha fazla uygulama yapılması sağlanmalıdır.

Yüksek öğrenimlerine yeni başlayan öğrencilerin duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade edebilmedeki yetersizlikleri göz önünde bulundurularak "Yazılı Anlatım" derslerine daha fazla önem verilmesi gerekmektedir.

Üniversitelerdeki "Yazılı Anlatım" derslerindeki teorik bilgilerin yanında uygulamalara daha çok zaman ayrılmalı ve kompozisyon uygulamalarından sonra öğrencilere yanlış noktaların bir daha tekrarlanmaması için geri bildirimlerde bulunulmalıdır.

Yazılı anlatım etkinliklerinde belirlenecek olan konular öğrencilerin ilgileri doğrultusunda ve seviyelerine uygun olarak seçilmelidir.

Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırılarak duygu ve düşüncelerini daha iyi bir şekilde ifade edebilmeleri sağlanmalıdır.

Bu çalışma, sadece bir üniversitenin bir bölümünde değil daha geniş evren ve örnekleme uygulanarak genişletilmelidir.

Bu çalışma gelecek araştırmalara kaynaklık ederek, öğrencilerin cinsiyet, yaş ve mezun oldukları liselerle ilgili daha geniş bir bilgiye ulaşarak geliştirilmelidir. ©

KAYNAKLAR

- Aypay, A. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Abdullah T. (Edt.), *Bilimsel Etik İçinde* (s. 279-292). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bağcı, H.(2007). Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatma ve yazılı anlatım derslerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/174/dergiler/174/9.pdf> adresinden Kasım 2009'da alınmıştır.
- Calp, M. (2005). *Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Korkmaz, Z. (1997). *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*. Ankara: Yükseköğretim Kurumu Matbaası.
- Oğuzkan, A. (2005). *Örneklerle Türkçe ve Kompozisyon Bilgileri*. İstanbul: İnkilap Kitabevi.
- Sever, S. (2000). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ünalın, Ş. (2001). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2008). Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi. Cemal Y. (Edt.), *Ölçme ve Değerlendirme İçinde* (s.355-391). Ankara: Pegem Akademi

VIII. EKLER

EK 1

3.4. Yazılı Anlatımı Değerlendirme Formu

Öğrencinin:
Adı ve soyadı:
Sınıfı:

	Yazılı anlatımda aranacak özellikler	Verilmesi gereken puan	Öğretmenin vereceği puan
Biçim	Kâğıdın kenarlarında, paragraf ve satır aralarında uygun boşluklar bırakılmıştır.	5	
	Düzenli, okunaklı ve işlek bir yazı kullanılmıştır.	5	
Dil ve Anlatım	Başlık konuyla ilgilidir.	5	
	Konu, mantıksal tutarlılık ve bütünlük içinde anlatılmıştır.	5	
	Paragraflar arasında uygun geçiş sağlanmıştır.	5	
	Her bir paragrafta tek bir duygu ve düşünce işlenmiştir.	5	
	Yazıda verilmek istenen ana fikre ulaşılmıştır.	10	
	Ana fikir ve duygu, yardımcı fikir ve duygularla desteklenmiştir.	10	
	Alıntı, örnek ve benzetmeler yeterli olup içeriğe uygundur.	10	
	Sonuç ifadesi konuyu bağlayıcı ve etkileyicidir.	5	
	Cümle kuruluşları dil bilgisi kurallarına uygundur.	5	
	Kelimeler yerinde ve doğru anlamda kullanılmıştır.	5	
	Cümlede kelime tekrarları yapılmamıştır.	5	
	Konuyla ilgili kaynaklara başvurulmuş ve yeterince yararlanılmıştır.	5	
	Konuyu kendine özgü ifadelerle anlatmıştır.	5	
	Yazıda yazım kurallarına uyulmuştur.	5	
Yazım ve Noktalama	Noktalama işaretleri doğru yerde kullanılmıştır.	5	

NOT: Ölçekte belirtilen puanlama örnek olarak verilmiştir. Öğretmen tarafından değiştirilebilir.